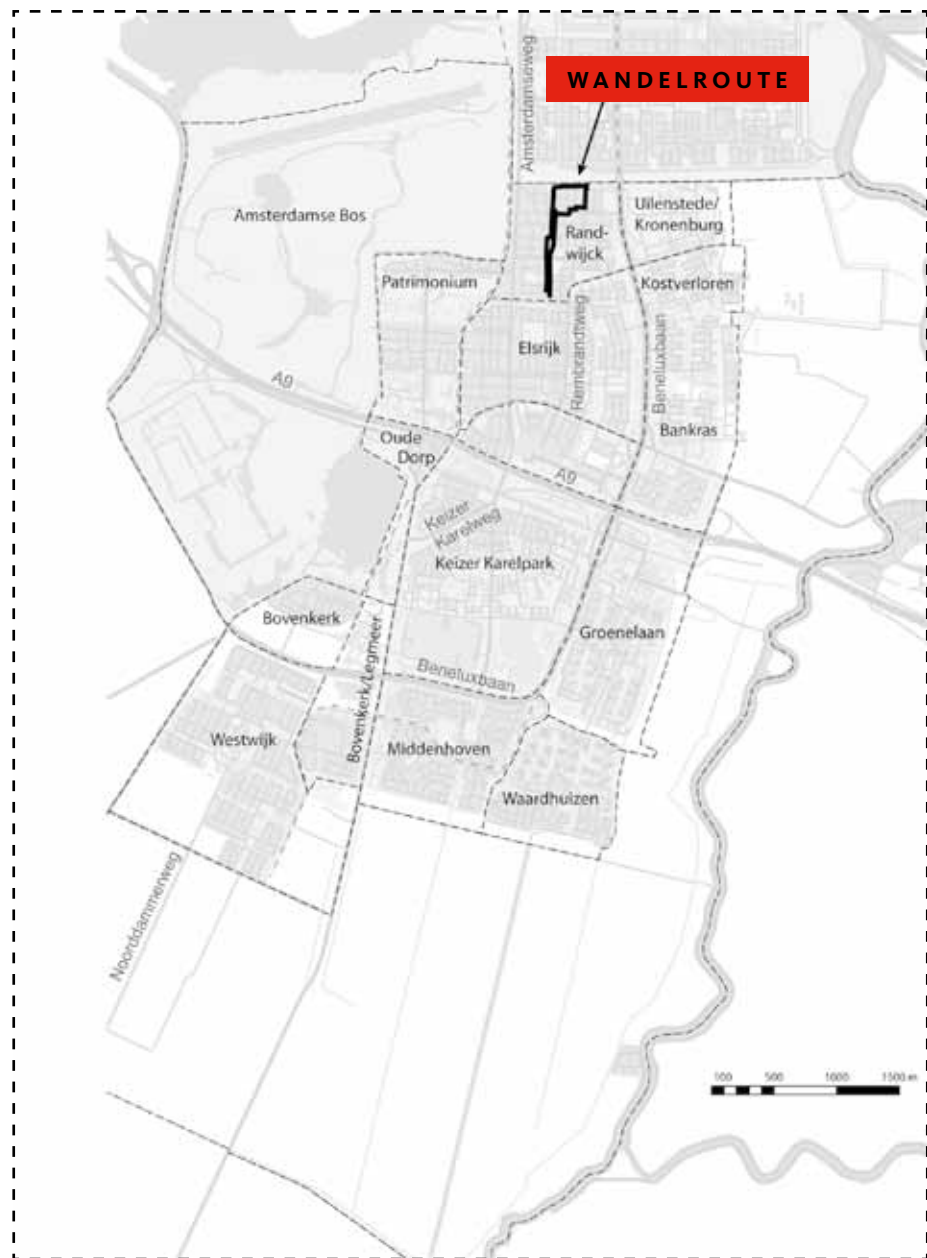

WIJKWANDELING

Randwijck

Plezierig wandelen door Randwijck

Wij hopen u in kort bestek zo veel te kunnen laten zien, dat uw nieuwsgierigheid wordt gewekt en u vaker de wandeling wilt maken. Wij geven een route aan, maar het aardige van deze wijk is dat u vast en zeker wordt verleid om zijpaden te bewandelen. En niemand houdt u tegen! Er worden namen genoemd van bomen, struiken en lage planten, die u waarschijnlijk niets zeggen, maar die voor een ander meteen herkenbaar zijn. Helaas kunnen wij niet van alle soorten tekeningetjes of duidelijke omschrijvingen geven; dat zou te veel ruimte vergen. Misschien is het een goed idee om een plantenboekje op zak te hebben voor aanvullende informatie.

Gegevens over de wandeling.

De lengte van de route is 3,2 km. U kunt er lang of kort over doen, afhankelijk van uw interesse en de dingen die u zelf onderweg ontdekt, want het is voor ons onmogelijk om alles onder uw aandacht te brengen in deze brochure. Als u het op uw gemak doet, doet u er ongeveer anderhalf uur over. Alle paden zijn toegankelijk voor kinderwagens en rolstoelen.

De route wordt op het kaartje aangegeven met cijfers. Alle plantennamen zijn **vet** gedrukt. De plantennamen die **vet cursief** zijn gedrukt worden nader beschreven en/of met een tekeningetje verduidelijkt. Planten en struiken die in een opsomming worden genoemd staan *cursief*.

U begrijpt dat elk seizoen de omgeving weer anders tooit. Elk seizoen heeft zijn bekoering. Herfst en winter net zo goed als het ontluikende voorjaar. Mei, juni en juli zijn de mooiste maanden, waarin de meeste planten tot volle bloei zijn gekomen en de bomen diverse tinten groen vertonen aan de met blad beladen takken.

Ontstaansgeschiedenis van de wijk

Amstelveen (van 1300-1964 bekend onder de naam Nieuwer-Amstel) is uit veengrond geboren. In de 14e eeuw is men begonnen met de veenderij. Waar het veen volledig was weggehaald bleef kleigrond over. Amstelland was een

uitgestrekt poldergebied, gevangen tussen water: ruwweg tussen de Amstel en de Nieuwe Meer.

Een deel van het grondgebied kwam na de vervening onder water te staan als gevolg van de afgravingen. In de 18e eeuw besloot men tot drooglegging, waarmee nieuwe landbouwgronden werden verworven.

In de periode 1924 tot ongeveer 1950 is de wijk Randwijck gebouwd. In die tijd deed de Amsterdamse School het goed in de wereld van de architectuur. In het oudste gedeelte van Randwijck zijn veel huizen in de late stijl van de Amsterdamse School gebouwd. Vanaf de Kalfjeslaan tot aan de Graaf Florislaan vinden wij het oudste deel van de wijk. De wijk loopt van oost naar west vanaf

Water langs de Rentmeesterlaan

Voorbeelden van ladderramen

de Beneluxbaan tot aan de museumspoorlijn; van noord naar zuid loopt de grens vanaf de Kalfjeslaan (Amsterdam) tot aan de Laan Walcheren.

Vanaf de brug bij het Catharina van Clevepark, is duidelijk te zien dat Randwijck uit een hoog en een laag gedeelte bestaat. Het bovenland ligt op venige grond; het lage gedeelte is in de polder gebouwd. Wat nu de Rentmeesterslaan is en alles wat erachter ligt (aan de oostkant dus) was polder en weiland.

Historie

Randwijck is onder burgemeester Arie Colijn (1916-1932) gebouwd, nadat Amsterdam tot tweemaal toe een groot deel van Nieuwer-Amstel had geannexeerd. Nieuwer-Amstel werd oorspronkelijk aan de noordkant begrensd door de huidige Kinkerstraat, Van Baerlestraat, Hobbemakade, Van Ostadestraat, 3e Oosterparkstraat, Javastraat en in het zuiden door de oude ringspoorbaan. Het raadhuis van Nieuwer-Amstel stond aan de Amstedijk. Het concertgebouw is met

toestemming van Nieuwer-Amstel gebouwd evenals de brandweerkazerne op de hoek van de Van Baerlestraat/ Museumplein. Het gemeentewapen van Nieuwer-Amstel is daar nog te zien. De brandweerkazerne heeft later jarenlang als politiepost dienst gedaan.

Bij de tweede annexatie kwam de grens bij de Kalfjeslaan te liggen. Het had niet veel gescheeld of het deel dat nu Randwijck heet, alsook Laanhorn waren ingelijfd bij Amsterdam. Burgemeester Colijn vond het echter welletjes en voorkwam dat dit gebeurde. Hij besloot een nieuwe wijk te bouwen en gunde de klus aan N.V. Bouwmaatschappij Randwijck. Dat was in de jaren 1924/1925.

Diverse Amsterdamse architecten, onder wie bekende vertegenwoordigers van de Amsterdamse School, ontwierpen de stedenbouwkundige opzet in combinatie met de tuindorpgedachte. Deze was overgenomen van Engeland en Duitsland. Kenmerkend zijn kleine buurten met eigen voorzieningen, zoals winkels op de hoeken, voor- en achtertuinen, korte straten uitlopend op pleinen en plantsoenen, openbaar groen enz. De waterlopen en groenvoorzieningen zijn door de heer Broerse ontworpen, die jarenlang hoofd van de Plantsoendienst is geweest.

Met deze bouw- en groenvoorzieningen werd Randwijck een aantrekkelijk woonoord voor mensen die de stinkende stad wilden ontvluchten.

Waarom is de Amsterdamse School te herkennen? Ten eerste vallen de zadeldaken op met rode of grijze pannen. De gevels hebben reeksen vensters die onderbroken worden door decoratief houtwerk. Ook vertonen ze bakstenen figuren, waaronder vaak de zogenoemde vlechtingen. De ramen hebben een ruitverdeling of u ziet de zogeheten ladderramen, maar ook de boogramen waren populair. De huizen hebben vaak erkers en boven de voordeur zijn luifels aangebracht. Verder ziet u gootoverstekken en vooral de hoge schoorstenen, die vaak al vanaf de basis lopen. Ook kenmerkend zijn de poortjes die toegang verlenen tot de achter de huizen gelegen tuintjes of binnenplaatsen. En let u eens op de tuinafscheidingen: eensteens dikke muurtjes.

Plantsoen Laanhorn

Voor dit stukje Randwijck werd in 1926 het ontwerp ingediend. Horn is het West-Friese woord voor hoek, dus Laan in de hoek. Laanhorn loopt schuin vanaf de Kalfjeslaan. Aan het begin staan winkelhuizen met hoge schilddaken. In dit gedeelte van Randwijck zijn hier en daar nog boogramen te zien,

bijvoorbeeld bij de Baljuwenlaan. Hoewel Plantsoen Laanhorn een klein deel van Randwijck vertegenwoordigt, kunt u er gemakkelijk een half uur of langer vertoeven om de sfeer van de buurt in u op te nemen en alle bijzonderheden te bekijken. Een opvallende verschijning in Plantsoen Laanhorn is een sterke, decoratieve **Kaukasische vleugelnoot**.

Het groen in Randwijck/Catharina van Clevepark

In het begin werd de wijk beplant met diverse soorten bomen, die helaas tijdens de oorlog zijn gesneuveld. Nu heeft de wijk weer een enorm gevarieerd aantal bomen en struiken. De particuliere tuinen tonen eveneens een veelsoortige beplanting. In de Eikenrodelaan zijn bijv. diverse soorten Coniferen te bewonderen. De taluds aan de Rentmeesterslaan en de Bos en Vaartlaan hebben een natuurlijk karakter, waardoor het dierenleven rijk en gevarieerd is. In het plantsoen van het Catharina van Clevepark vallen grote **Treurtaxussen** op. Bij de vijver staat sinds 1993 een kunstwerk van Wim Tap, Moeder Aarde gedoopt.

“Moeder aarde”, een kunstwerk van Wim Tap

Routebeschrijving

De wandeling begint halverwege de Laan Walcheren, waar een wandel- en een fietspad richting Laan Rozenburg lopen.

1. Direct al aan het begin, links van het wandel-fietspad ziet u een stel **Ruwe berken** (*Betula pendula*) staan. De Berk is een boom die in Amstelveen vaak voorkomt.

2. Aan de rechterkant, achter de *Kruidvlieren* (die u alleen in de zomer ziet) en de *Vuurdoorns* staat een groep Watercypressen **Metasequoia glyptostroboides**. Deze boom komt oorspronkelijk uit het zuiden van China. Men dacht dat hij was uitgestorven tot hij in 1941 werd herontdekt langs de rivier de Yang-tse-tjiang. In het Arnold Arboretum in Boston kiemden in 1948 zaden van deze soort. Het arboretum stuurde de zaden naar diverse andere tuinen over de hele wereld en binnen korte tijd kwamen overal zaailingen op!

Over de **Kruidvlier** (*Sambucus ebulus*) valt te vertellen dat ze een vaste plant is, die sterk doet denken aan een struik. Ze kan 1 à 2 meter hoog worden. De stengels sterven in de winter tot de grond toe af. Dat betekent dat u haar in de winter maanden niet ziet. Diep in de grond heeft ze een lange, dikke snel groeiende en zich vertakkende wortel-

stok. Ze bloeit van juni tot augustus en vormt daarna zwarte bessen. De plant in zijn geheel staat te boek als zeer giftig. Vroeger werden de rijpe bessen wel als laxermiddel gebruikt, maar door ongelukken die daarmee gebeurden, is men daarvan teruggekomen. Tegenwoordig worden de wortels gedroogd en er wordt thee van getrokken vanwege de laxerende werking. Blad en stengels worden gebruikt om stoffen geel te verven en de onrijpe bessen geven een blauw resultaat.

In mei/juni ziet u hier langs de rechterkant veel **Bosandoorn** (*Stachys sylvatica*) staan, een lilapaarse lipbloem met daar tussendoor het **Groot heksenkruid** (*Circea lutetiana*). Deze plant heeft zeer kleine witte bloempjes in ijle trosjes.

3. Even verderop, vlak voor het groen voor de tweede flat, ziet u in de winter een stel zeer kale slanke stammen staan met gemene stekels. Dit is de **Duivelswandelaar** (*Aralia spinosa*). 's Zomers, eenmaal volop in blad, vallen de stekels niet op. Volgt u de boom eens door de seizoenen heen: aan het eind van de zomer komen de kleine witte bloemen in ronde trosjes die samen een grote pluim vormen. Na de bloei ziet u de ronde, paarszwarte vruchten verschijnen aan rode steeltjes.

4. Aan het eind van dit stukje groen staat de Herfstpaardekastanje.

Watercypress met blad en vruchtjes

Duivelswandelstok

(*Aesculus parviflora*) Dit is een struik, geen boom. Een verschil tussen struik en boom is er botanisch gezien niet. Een boom komt met één stam de grond uit, terwijl een struik met meerdere stammen verschijnt. Bomen worden veel hoger dan struiken, die ongeveer 6 meter hoog kunnen worden. De Herfstpaardekastanje bloeit later dan de Paardekastanje en heeft minder forse kaarsen. Ook de vruchten zijn kleiner.

Blad en kegeltjes van de Els

5. Links van het pad staan drie Elzen (*Alnus spaethii*) met ovaal, donkergroen, glanzend blad, uitlopend in een punt. Dit is een kruising tussen twee Aziatische soorten. Deze kruising is in 1894 tot stand gebracht door de Duitse kweker Späth. De Els heeft heel mooie lange katjes, die al in januari bloeien. Het blad van de diverse Elzen verschilt duidelijk, maar Elzen zijn altijd te herkennen aan hun vruchten die kegelvormig zijn: de elzenproppen.

Eerst groen, later zwartbruin. De Els is de enige loofboom met kegels, zoals je anders alleen bij Coniferen ziet.

Loop het paadje aan uw rechterhand even af.

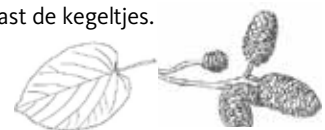
6. U ziet aan het eind rechts, tegen de flat aan een **Hopbeuk** (*Ostrya carpinifolia*) staan. Vooral in juni zijn de lichtgroen/gele vruchten volop aanwezig. Later kleuren ze beige/bruinig.

Hopbeuk met vrucht

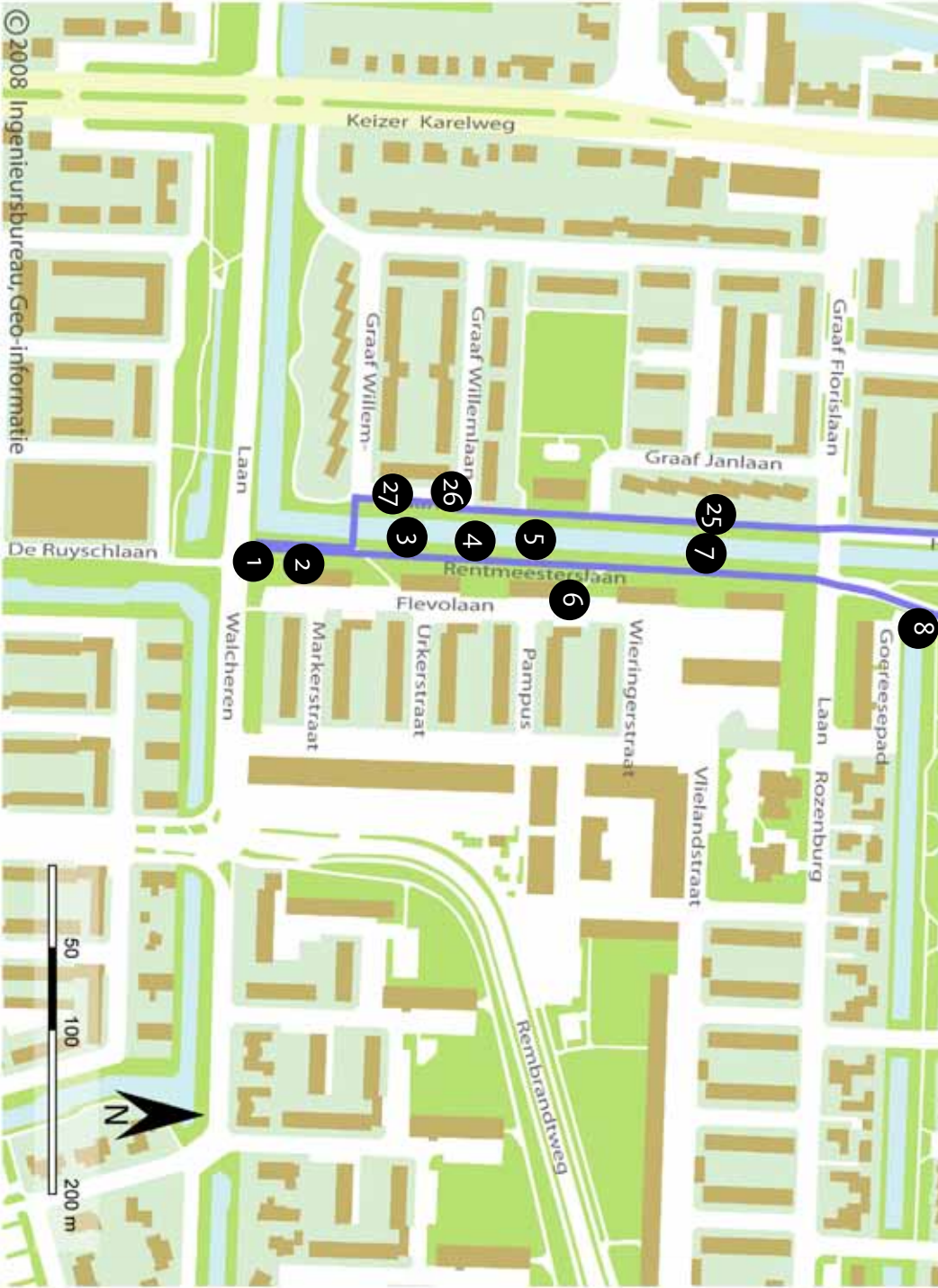
Loop terug naar het pad en vervolg de wandeling.

7. Links staat een **Grauwe els** (*Alnus glutinosa*). Let u eens op het blad; het is geheel verschillend van de drie Elzen die wij hiervoor gezien hebben, maar u herkent vast de kegelvormig.

Blad en vrucht Grauwe els

Steek de Laan Rozenburg over.

Blijf aan de rechterkant lopen en ga naar beneden, de Rentmeesterslaan op.

8. Al meteen wordt uw aandacht getrokken door de **Witte populieren of abelen** met hun opvallende stammen, waarvan vele “ogen” u lijken aan te kijken.

De struiken die u hier aantreft zijn Zuurbes (Berberis), met bolle gele bloempjes in mei.

Witte abeel

Wandel rechtdoor richting huizenrij.

9. Het eerste huis is geheel wit en heeft een sfeervolle tuin. Het stuk rechts, met de voordeur, is later aangebouwd. Het huis dateert uit de beginjaren 20 van de vorige eeuw. De twee huizen ernaast, onder een kap, zijn gebouwd door twee broers in 1923. De een zat in de bouwerij, de ander was boekhouder! In de plantenpotten in de tuin van nr. 55 staan 's zomers *Fuchsia's*, *Oleanders* en *Brugmansia's*, een kweekvorm van de Doornappel. Deze planten

worden in de winter verzorgd in kassen in Aalsmeer en in het voorjaar weer teruggezet in de tuin. Vroeger liep een sloot voor de huizen langs; ze waren slechts bereikbaar via een bruggetje.

10. Het talud links, aan de overkant van de straat, is rijk aan variatie. Wij zien er o.a. een hoge **Esdoorn (Acer lobelii)** en de **Kerspruim (Prunus cerasifera)**. Deze bloeit in het vroege voorjaar met witte bloemen voordat het blad uitloopt. De vruchten zijn pruimachtig, ongeveer 3 cm in doorsnee en rood van kleur. Ze zijn eetbaar en zuur.

Blijf rechtdoor lopen over de Rentmeesterslaan.

Hartbladige els

11. Bij de Margaretha van Borselenlaan aangekomen staat rechts, een meter of tien van de hoek, een **Hartbladige els (Alnus cordata)**. Deze is afkomstig uit Corsica en Zuid-Italië. Dit is de derde elzensoort die wij tegenkomen.

Let u eens op de beide hoekhuizen, ook een voorbeeld van de Amsterdamse School. Bij deze bouwstijl werd altijd gezocht naar mooie hoekoplossingen.

Blijf op de Rentmeesterslaan

Blad van de Els
'Laciniata'

12. Zie daar: langs het trottoir ziet u weer een aantal **Elzen**, deze keer de *Alnus glutinosa* 'Laciniata'. Het blad is duidelijk anders gevormd dan dat van de Elzen die u tot nu toe zag. De Elzenproppen zijn ook veel kleiner dan die van de andere soorten.

Even verderop aan uw linkerhand is de brug. Ga deze op om het pad meteen rechts, langs het water, te volgen, richting Bos en Vaartlaan.

13. Rechts staan o.a. *Hulst*, *Meidoorns* en een groot aantal *Veldesdoorns* of *Spaanse aken* (*Acer campestre*) met de bekende gevleugelde vruchten en verder de **Hazelaar** (*Corylus*).

Dit is een struik met zowel mannelijke en vrouwelijke bloemen aan een en dezelfde plant. De mannelijke, lange, geelgroene katjes bloeien al in de winter, februari. De vrouwelijke bloeiwijze is zeer klein, een soort piepklein rood pluimpje, dat in het heel vroege voorjaar te voorschijn komt. Het is moeilijk te ontdekken. De vruchten zijn de bekende hazelnoten, gevangen in komvormige, getande schutbladen. U ziet ze in de zomer. Verder vindt u hier de *Haagbeuk*, die met zijn takken ver over het pad hangt, waardoor u de vruchten goed kunt zien en de *Vlier*. Als ondergroei vindt u hier o.a. de *Stinkende*

Blad van de Hazelaar

gouwe, de *Gele gevlekte dovenetel* en het *Groot heksenkruid*.

14. Aan het eind van het pad staat de majestueuze **Rode beuk** (*Fagus sylvatica*) met een indrukwekkend bladerdak.

Loop nu het korte stukje pad naar beneden en steek de straat over om langs het water verder te gaan.

15. Op het grasveld rechts staan vier **Hongaarse eiken** (*Quercus frainetto*).

Blad van de Hongaarse eik

Bekijkt u het blad eens goed; u ziet dat de lobben veel hoekiger zijn dan die van de Zomereik. De Zomereik is de meest voorkomende eikensoort in onze omgeving.

Blad van de Zomereik

16. Links staat een groepje **Gagelstruiken** (*Myrica gale*). Wrijft u eens een blaadje fijn tussen uw vingers; het verspreidt een heerlijke geur. Toen het gebruik van hop bij het bierbrouwen nog onbekend was, werd de hars van de Gagel gebruikt om geur en smaak aan het bier te geven. De gedroogde takjes van de plant werden vaak in linnen-kasten (en misschien ook wel in bed) gelegd om insecten te verdrijven.

Wandel nu verder het pad af.

U ziet meteen al links en rechts diverse bomen met vreemd gevormde stammen. De eerste aan uw linker hand is een Spaanse aak met 8 stammen! Langs het water in voorjaar en zomer de *Valeriaan*, *Reuze balsemien*, *Kleefkruid* en rechts van het pad o.a. de **Gevlekte aronskelk** (*Arum maculatum*), die in het late voorjaar een kolf van groene, later oranje, vruchten heeft. De bladeren komen al in de winter boven de grond, glanzend groen, pijlvormig, vaak met donkere vlekken. De bloeischede, die wit is en gevormd als een blad, laat de kolf al zien.

Gevlekte aronskelk

Verder ziet u er in het voorjaar *Daslook*, *Gulden boterbloem* en nog veel meer wilde planten.

Hoekbouw schoorsteen

17. Ga bij de kruising naar rechts en loop het paadje af.

Kijkt u, voordat u de straat oversteekt en de Eikenrodelaan inloopt, even naar rechts: een lust voor het oog, al die kleurrijke bermenplanten. Wij zien hier onder andere de *Speerdistel*, de *Akkerkool*, de *Echte kamille*, *Kaasjeskruid* en zo veel meer.

18. Loop de Eikenrodelaan in.

U kunt in de tuinen diverse soorten Coniferen bewonderen.

19. Kijk, vlak voordat u bij het Catharina van Clevepark aankomt even naar rechts. De golvende achterkanten van de huizen aan het Catharina v Clevepark bieden een bijzondere aanblik.

Loop vervolgens de laan rechtsaf op.

De huizen waarvan u net de achterkant hebt gezien kunt u nu aan de voorzijde bekijken. Als u die vergelijkt met de huizen aan de overkant van het water ziet u dat de architectuur van de Amsterdamse School heel verschillend kan zijn, zeer afhankelijk van de architect.

20. Bij het plantsoen links kunt u het kunstwerk van Wim Tap bekijken, Moeder Aarde genoemd, alsook de **Treurtaxussen**.

21. Bij de brug aangekomen ziet u meteen links de **Catalpa of Trompetboom** met zijn mooie, grote, lichtgroene, hartvormige bladeren. De bloemen hebben inderdaad iets van een trompetje weg. Na de bloei komen er heel lange slanke peulen, die blijven hangen lang nadat de bladeren al zijn gevallen.

22. Even verderop, op de andere hoek langs het pad staat de **Krimlinde** (*Tilia x euchlora*), waarvan de takken enigszins treurig naar beneden hangen. Hij wordt dan ook wel Treurlinde genoemd. De vruchten zijn ietwat ovaal van vorm en behaard.

Voordat u het pad naar links oploopt, moet u eens even naar de overkant kijken (niet ernaar toe lopen, want u gaat hier verder), dus kijken naar het hoekhuis aan de rechterkant. U ziet dan de zogenoemde ladderramen, weer een van de kenmerken van de Amsterdamse School (zie foto eerder in dit boekje).

Bloem, blad van de Trompetboom

Ga nu het pad voor de brug links op. U hebt het water rechts van u.

heeft heel donkere takken met fikse doornen.

Links staan *Haagbeuken* en *Kornoeljestruiken*. In de ondergroei links verschillende wilde planten zoals de *Witte dovenetel*, *Ooievaarsbek* en mooie *Ligusterstuiken*.

Ga nu het houten bruggetje over en loop aan de andere kant van het water verder richting Laan Walcheren.

Het eerste wat u ziet is een scheefstaand huis. De tuinen van de huizen aan deze kant zijn zeker het bekijken waard.

23. Daarachter staat een *Esdoorn* met zeer fijn, diep ingesneden blad. Dit is de **Witte esdoorn of Zilveresdoorn** (*Acer saccharinum*). Vlak daarna een **Sleedoorn** (*Prunus spinosa*), die vroeg in het voorjaar bloeit met witte bloemen. Het blad komt pas later uit. In de zomer komen de blauwe vruchten, de sleepriemen. Vogels eten ze graag, maar de mens maakt er liever jam van. De struik

24. De hoge bomen links zijn **Zwarte populieren** (*Populus nigra*). De mannelijke katjes hebben rode meeldraden, waardoor de grond vaak bezaaid ligt met lange, wollige, roodgekleurde katjes. De vrouwelijke katjes zijn, zoals al-

Genieten van het water en het groen

tijd, kleiner en bescheidener van kleur: groenig. De bladeren zijn hartvormig en hebben een lange punt aan de top; de bladsteel is slank en plat.

Steek de Laan Rozenburg over en volg het pad verder langs het water.

25. Links weer **Elzen**, opnieuw de *Alnus glutinosa* 'Laciniata'.

26. Verderop staan **Treurwilgen**. Als u bij de eerste Treurwilg in het late voorjaar naar de overkant kijkt, ziet u de nog niet in bloei staande kaarsen van de **Herfstpaardekastanje** als dunne sprietjes omhoog steken.

Aan de rechterkant staan *Kornoeljestruiken* en als ondergroei *Gewoon nagelkruid*, *Groot heksenkruid*, *Kleefkruid*, *Reuzenbalsemien*. Links wisselen *Elzen* en *Treurwilgen* elkaar af en aan de waterkant staan *Kattenstaart*, *Gele lis*, *Moerasspirea*.

In het laatste stuk van onze wandeling kunt u genieten van de vele rode *Hortensia*'s en *Annebellen* in de tuinen rechts.

27. Links in het gras langs de waterkant staat een paar **Zwarte berken** (*Betula nigra*). Let u eens op stam en takken; die lijken te vervellen, kenmerkend voor deze soort.

Loop door tot de brug, ga die op en sta even stil in het midden van de brug.

Stam en tak van de Zwarte berk

Kijk de waterloop eens langs en overzie het geheel met als meest opvallende bomen de Treurwilgen aan weerszijden van de waterkant. De symmetrie in de beplanting is goed te zien.

U bent aan het eind van de wandeling, die wij voor u hebben uitgestippeld. Als u tijdens de route eens links of rechts afwijkt kunt u nog veel meer ontdekken.

COLOFON

Tekst: Renske Hesselmann

Illustraties: Ria Kooij

Foto's: Renske Hesselmann, LenS fotografie

Vormgeving: People-in-Motion

Kaarten: Geo informatie, gemeente Amstelveen

De wijkwandeling is gemaakt door het IVN,
afdeling Amstelveen, in samenwerking met de gemeente Amstelveen.

Met dank aan de heer D. van Leeuwen, Jeanine Brederoo,
Rinus Hofs en Paul Tensen.

www.ivn-amstelveen.nl

www.amstelveen.nl

